

Záznam z 9. jednání pracovní komise předsedy Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí k whistleblowingu

konané v pátek dne 26. dubna 2016 9:30-12:00 hod.
v budově Úřadu vlády (Strakova akademie), místnost č. 179

Přítomní členové:

Mgr. Bc. Dalibor Fadrný, předseda, Oddělení boje s korupcí, ÚV ČR
Mgr. Lenka Franková, Oživení
Ing. Lubor Barnáš, Ministerstvo obrany
Ing. Martina Uhrinová, Ministerstvo financí
Mgr. Veronika Mojdlová, Ministerstvo vnitra
Mgr. Miroslav Přidal, Kancelář veřejného ochránce práv
JUDr. Petr Šulc, Českomoravská konfederace odborových svazů
Mgr. Bc. Romana Divincová, Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality
Mgr. Petr Leyer, Transparency International
Mgr. Janusz Konieczny, Nadační fond proti korupci
Mgr. Lucie Kyselová, Ministerstvo práce a sociálních věcí
Mgr. Radek Procházka, Úřad pro ochranu osobních údajů

Omluveni:

Mgr. Blanka Besserová, Ministerstvo vnitra
JUDr. Jakub Morávek, Univerzita Karlova
JUDr. Jiří Žůrek, Úřad pro ochranu osobních údajů
Mgr. Barbora Pečivová, Ministerstvo spravedlnosti

Přítomní hosté:

Mgr. Radim Kostlivý, Ministerstvo vnitra
Mgr. Karel Gargulák, Oživení
Mgr. Jan Potucký, Ministerstvo vnitra
Mgr. Petra Kubáčová, Ministerstvo vnitra
Mgr. Markéta Havelková, Oddělení boje s korupcí, ÚV ČR
Ing. František Kučera, Oddělení boje s korupcí, ÚV ČR
Mgr. Lenka Píčová, Oddělení boje s korupcí, ÚV ČR
Bc. Martina Houšková, Oddělení boje s korupcí, ÚV ČR

Průběh jednání:

1) Zahájení jednání

Předseda komise Dalibor Fadrný přivítal přítomné členy komise a hosty na 9. jednání Pracovní komise předsedy Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí k whistleblowingu. Byla konstatována usnášeníschopnost komise.

2) Návrh alternativ budoucího legislativního řešení ochrany oznamovatelů

Jediným bodem programu byl nelegislativní materiál „Návrh alternativ budoucího legislativního řešení ochrany oznamovatelů“ (dále jako „materiál“). Ten byl dne 19. dubna rozeslán do meziresortního připomínkového řízení. Předseda komise Dalibor Fadrný nejprve představil celkovou genezi materiálu a iniciativy zakotvit whistleblowing do českého právního řádu a vysvětlil, že v případě nelegislativního materiálu došlo sice ke zpoždění, termín předložení legislativního materiálu však bude dodržen podle plánu.

D. Fadrný dále uvedl, že ministr Jiří Dienstbier byl jediným členem vlády, který se k tomuto úkolu oficiálně při přípravě Plánu legislativních prací vlády na rok 2016 přihlásil a kterému byl proto přidělen. Poté vysvětlil, co bylo hlavním cílem materiálu a závěry, ke kterým materiál dospívá a zdroje, ze kterých čerpá informace a poznatky teoretického i praktického rázu. Problematičnost extenzivní ochrany oznamovatele byla ilustrována na zahraničních příkladech, kde se tato opatření buď nevyužívají či činí spíše potíže namísto skutečné pomoci. Zároveň byly popsány hlavní rysy prosazované varianty, která zavádí zákaz postihů a sdílené důkazní břemeno.

Janusz Konieczny dodal, že Národní fond proti korupci vyplatil dosud minimum odměn oznamovatelům a odměna není obvykle motivací k oznámení protiprávních jednání. Petr Leyer upozornil, že je třeba odlišovat odměnu oznamovateli a kompenzaci. J. Konieczny poukázal na výdaje, které NFPK vynakládá na podporu a rady oznamovatelům, jež jsou též nemalou položkou.

D. Fadrný poté pokračoval s informacemi o připomínkovém řízení a vyzdvihl absenci politické objednávky či politického tlaku při tvorbě materiálu. Lenka Franková informovala o nejistotě, jež se okolo materiálu vytvořila. Zmínila například seminář v Senátu, na němž nebyl nikdo z autorů materiálu, a vyjádřila potřebu materiál více konzultovat. Lucie Kyselová poté označila materiál za kvalitní a potvrdila, že české pracovní právo je postaveno na velmi ochránářském postoji k zaměstnanci. Kvitovala rovněž, že jedním z posuzovaných kritérií je začlenitelnost do právního řádu. Kriticky se vyjádřila k pozdnímu zaslání materiálu členům komise a nízké míře spolupráce s MPSV, ačkoliv by jako gestoři zákoníku práce měli být informováni přednostně.

Poté vedli členové komise obsáhlou debatu ke konkrétním formulacím obsaženým v materiálu, k jednotlivým pojmům zamýšlené právní úpravy a možnostem doplnění materiálu o další varianty. Ze strany neziskového sektoru byl pro inspiraci doporučen materiál zpracovaný spolkem Oživení. J. Konieczny dále uvedl, že ačkoliv na Slovensku se úprava whistleblowingu (z níž zejména čerpá nynější poslanecký návrh Andreje Babiše) nesetkala s velkým úspěchem, v České republice by tomu mohlo být jinak. D. Fadrný k tomu uvedl, že slovenský zákon je složitý, adresáti zavedenému systému nerozumí a zákon se v praxi neaplikuje. L. Kyselová dodala, že již při schválení zákona bylo zřejmé, že tato úprava nebude fungovat. Následně Miroslav Přidal nastínil stanovisko Veřejné ochránkyně práv, a to zejména k variantě 2, jež počítá se změnou antidiskriminačního zákona, s čímž VOP nesouhlasí.

Karel Gargulák poté kritizoval odůvodňování variant a jejich zdrženlivosti nepřijatelností zvýhodňování skupin zaměstnanců (oznamovatelů) před jiným zaměstnanci (např. menšiny). L. Kyselová k tomu uvedla, že oznamovatele nelze vyjmout a srovnání jejich postavení musí být možné, jakkoliv mají jedinečný charakter. Na dotaz ohledně představ neziskového sektoru o budoucí podobě zákona bylo jeho zástupci uvedeno Irsko a přislíbeno, že text o ochraně oznamovatelů v Irsku bude členům poslán. K. Gargulák dodal, že stát by se měl aktivně snažit „zfunkčnit“ přijímané zákony a opatření důsledně prosazovat. Petra Kubáčová upozornila, že ve vztahu k již fungujícímu mechanismu oznamování v rámci státní služby existuje jen minimální osvěta zaměstnanců, což se negativně odráží na četnosti případů oznamování. V materiálu zvolené řešení označila za nejasné a upozornila, že řada oznámení se podává cestou stížností, u nichž není zřejmé, zda bude navrhované legislativní řešení použitelné. Podotkla též, že Evropská komise prosazuje ochranu oznamovatelů. Romana Divincová a Martina Uhrinová vyjádřily obavy o praktickou aplikovatelnost budoucí legislativní úpravy. František Kubalík vyjádřil postoj Ministerstva obrany a jeho příklon k nulové variantě.

Závěrem proběhla krátká diskuze o poslaneckém legislativním návrhu A. Babiše. Komise se usnesla na tom, že bere předložený nelegislativní materiál na vědomí.

3) Různé

V bodě různé se neobjevily žádné podněty k projednávání. Předseda komise poděkoval za účast členům komise i přítomným hostům a ukončil jednání v 12:00. Příští jednání komise by mělo proběhnout v druhé polovině měsíce května.

Zapsala: Mgr. Lenka Píčová

Schválil: Mgr. Bc. Dalibor Fadrný

Schváleno dne 2016.